

Sygn. akt II UK 140/17

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku B. Ś.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o odsetki od zasiłku chorobowego i macierzyńskiego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 31 stycznia 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 29 września 2016 r., sygn. akt VII Ua [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 września 2016 r. Sąd Okręgowy w W. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w W. z dnia 4 kwietnia 2016 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie B. Ś. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 20 sierpnia 2015 r. odmawiającej wnioskodawczynie prawa do odsetek od wypłaconych zasiłków chorobowego i macierzyńskiego.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczynie zarzuciła: I. naruszenie przepisów postępowania w sposób, który miał istotny wpływ na wynik sprawy, tj.: 1) art. 233 § 1 k.p.c. polegające na przejęciu za własne blankietowych twierdzeń organu rentowego zawartych w apelacji o tym, że dysponował on na etapie postępowania administracyjnego innym materiałem dowodowym względem materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu sądowym, bez jakichkolwiek precyzyjnych i merytorycznych rozważań w tej kwestii i bez wskazania choćby

jednego dowodu, o który rozszerzono materiał dowodowy zgromadzony przed organem; 2) art. 385 k.p.c. przez jego niezastosowanie, mimo że apelacja organu jest w całości bezzasadna, gdyż nie wskazuje żadnych konkretnych dowodów, które umożliwiłyby ustalenie prawa do objęcia ubezpieczeniem dopiero na etapie postępowania sądowego; 3) art. 328 § 2 k.p.c. przez sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego wyroku w sposób uniemożliwiający w istocie skuteczną kontrolę kasacyjną tez w nim postawionych, jak również skutkujący przyjęciem przez Sąd drugiej instancji błędnej, jednostronnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie; II. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie: 1) art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (dalej jako ustawa zasiłkowa) przez błędną wykładnię, tj. błędne uznanie, że datą złożenia dokumentów niezbędnych do stwierdzenia uprawnień jest data wpływu do organu rentowego wyroku uchylającego jego decyzję; 2) art. 64 ust. 2 tej ustawy przez jego niezastosowanie, gdyż Sąd drugiej instancji wydał wyrok oddalający odwołanie od decyzji o odmowie wypłaty odsetek w sytuacji, gdy skarżąca złożyła niezbędne dokumenty na bieżąco w postępowaniu administracyjnym przed organem rentowym, a nie dopiero w postępowaniu sądowym; 3) art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa) przez błędną wykładnię, polegającą na tym, że - zdaniem Sądu - jedynie ogólna i abstrakcyjna zasada, iż sąd dysponuje innymi instrumentami jest wystarczającą podstawą do uznania, że w sprawie, w której decyzja administracyjna została uchylona na skutek wyroku sądu, dopiero wpływ wyroku do organu jest datą, od której organ jest zobowiązany do zapłaty zasiłku chorobowego i macierzyńskiego, nawet w sytuacji, gdy w postępowaniu sądowym nie rozpatrywano nowych okoliczności, nie zgłoszono dowodów z dokumentów, dowodów z zeznań świadków ani też dowodów z opinii biegłych.

Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania, ewentualnie o uchylenie skarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi drugiej instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono w pierwszej kolejności jej oczywistą zasadnością z uwagi na to, że zaskarżone

orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy postępowania, tj. art. 385 i art. 233 k.p.c. oraz art. 64 ust. 1 i 2 ustawy zasiłkowej, a także art. 85 ustawy systemowej. gdyż mimo, że organ rentowy w apelacji nie wskazał, jakie dowody były dostępne na etapie postępowania sądowego a nie były dostępne organowi, Sąd drugiej instancji uznał, że skarżącej nie przysługuje prawo do odsetek ustawowych. Skarżąca wskazała nadto na występowanie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do rozstrzygnięcia, „iż jedynie fakt świadczenia pracy, a nie to czy pracownica w ciąży ma zastępstwo lub czy zna przed zatrudnieniem pracodawcę przesądza o tym, że została zawarta ważna umowa o pracę”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób

oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Z kolei zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r.,

I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

Skarżąca nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie wykazuje ich występowania.

W zakresie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżąca powołuje się na oczywiste naruszenie art. 233 i art. 385 k.p.c. oraz art. 64 ust. 1 i 2 ustawy zasilkowej i art. 85 ustawy systemowej. Tymczasem, po pierwsze - podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), do której to sfery art. 233 k.p.c. odnosi się wprost (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2017 r., I PK 227/16, LEX nr 2360539), a po drugie - art. 385 k.p.c. adresowany jest do sądu drugiej instancji i przesądza o tym, w jaki sposób ma on rozstrzygnąć sprawę, jeżeli stwierdzi, że apelacja jest bezzasadna. O jego naruszeniu mogłaby być zatem mowa jedynie wtedy, gdyby sąd odwoławczy uwzględnił apelację mimo stwierdzenia, jest ona niezasadna. Natomiast sąd drugiej instancji nie narusza art. 385 k.p.c., jeżeli uwzględni apelację na podstawie oceny, że jest ona zasadna, niezależnie od twierdzenia strony, iż była bezzasadna (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2013 r., II PK 24/13, OSNP 2014 nr 9, poz. 127 i powołane tam orzeczenia). Uchodzi również uwagi skarżącej, że w przesłance oczywistej zasadności skargi kasacyjnej chodzi nie tylko o oczywiste naruszenie prawa, ale także o oczywisty wpływ tego naruszenia na rozstrzygnięcie sprawy. Oznacza to, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność konieczne jest wykazanie, iż wskazywane uchybienia i naruszenia przepisów prawa przez sąd odwoławczy były na tyle istotne, że wprost doprowadziły do błędnego zastosowania przepisu (przepisów) stanowiącego podstawę prawną rozstrzygnięcia. Takiego

wyvodu jurydycznego skarżąca nie przeprowadza, ograniczając się do wskazania na art. 64 ust. 1 i 2 ustawy zasiłkowej i art. 85 ustawy systemowej i stwierdzenia, że „w niniejszej sprawie obiektywnie brak było dowodów, które zostały złożone dopiero na etapie postępowania sądowego i nie były znane organowi [rentowemu]”, zaś Sąd drugiej instancji „nie wskazał jaki konkretnie dowód został dostarczony dopiero na etapie postępowania sądowego”. Kwestia postępowania dowodowego i ustaleń faktycznych nie leży w płaszczyźnie prawa materialnego, ale należy do sfery regulowanej przez przepisy postępowania. Odsetki od niewypłaconych w terminie zasiłków chorobowego i macierzyńskiego nie przysługują, jeżeli spór dotyczący podlegania ubezpieczeniu chorobowemu został rozstrzygnięty wyrokiem sądu na podstawie ustaleń faktycznych poczynionych w tym postępowaniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2014 r., II UK 40/14, OSNP 2016 nr 4, poz. 51), co w niniejszej sprawie - jak wynika z niezakwestionowanych skutecznie ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia - nastąpiło na etapie postępowania apelacyjnego wskutek oceny dowodów przeprowadzonych dopiero w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Formułując zagadnienie prawne skarżąca nie wyjaśnia, jakie znaczenie jego rozstrzygnięcie miałoby mieć dla wyniku niniejszej sprawy, której przedmiotem nie jest kwestia podlegania ubezpieczeniom społecznym, ale rozstrzygnięcie o zasadności żądania odsetek od wypłaconych z opóźnieniem zasiłków. Ponadto, skarżąca nie wskazuje nawet przepisu prawa, na którego tle miałyby rodzić się jej wątpliwości. Wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne lub potrzebę wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samego pytania (jak czyni to skarżąca), ale konieczne jest przeprowadzenie pogłębionego wyvodu prawnego w zakresie wykazania, jak przepisy konstruujące to zagadnienie powinny być rozumiane (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974).

Takiego wyводу prawnego brak, a rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania w podstawach kasacyjnych lub ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącą prawidłowego wniosku w tym zakresie.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

aw